

وَ إِذْ نَادَى رَبُّكَ مُوسَى أَنِ ائْتِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ
(10) قَوْمَ فِرْعَوْنَ أَ لَا يَتَّقُونَ (11) قَالَ رَبِّ إِنِّي
أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ (12) وَ يَضِيقُ صَدْرِي وَ لَا
يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلْ إِلَى هَارُونَ (13) وَ لَهُمْ عَلَيَّ
ذَنْبٌ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ (14) قَالَ كَلَّا فَادْهَبَا
بِآيَاتِنَا إِنَّا مَعَكُمْ مُسْتَمِعُونَ (15) فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا
إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ (16) أَنْ أَرْسِلَ مَعَنَا بَنِي
إِسْرَائِيلَ (17) قَالَ أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا وَ لَبِثْتَ
فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ (18) وَ فَعَلْتَ فَعَلَتِكَ الَّتِي
فَعَلْتَ وَ أَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ (19) قَالَ فَعَلْتُهَا إِذَا وَ
أَنَا مِنَ الضَّالِّينَ (20) فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ
فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَ جَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ

- (21) وَ تِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ أَنْ عَبَّدْتَ بَنِي
- إِسْرَائِيلَ (22) قَالَ فِرْعَوْنُ وَ مَا رَبُّ الْعَالَمِينَ (23)
- قَالَ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ
- مُوقِنِينَ (24) قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ أَلَا تَسْتَمِعُونَ (25)
- قَالَ رَبُّكُمْ وَ رَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ (26) قَالَ إِنْ
- رَسُولُكُمُ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ (27) قَالَ رَبُّ
- الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ وَ مَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ
- (28) قَالَ لَئِنْ اتَّخَذْتُ إِلَهًا غَيْرِي لَأَجْعَلَنَّكَ مِنَ
- الْمَسْجُونِينَ (29) قَالَ أَوْ لَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُبِينٍ
- (30) قَالَ فَأْتِ بِهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ (31)
- فَأَلْقَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌ (32) وَ نَزَعَ يَدَهُ
- فَإِذَا هِيَ يَبِضَاءٌ لِلنَّاطِرِينَ (33)

~~~~~

Behold, thy Lord called Moses: "Go to the people of iniquity, -
 "The people of the Pharaoh: will they not fear Allah?" He said:
 "O my Lord! I do fear that they will charge me with falsehood:
 "My breast will be straitened. And my speech may not go
 (smoothly): so send unto Aaron. "And (further), they have a
 charge of crime against me; and I fear they may slay me." Allah
 said: "By no means! proceed then, both of you, with Our signs;
 We are with you, and will listen (to your call). "So go forth, both
 of you, to Pharaoh, and say: 'We have been sent by the lord and
 cherisher of the worlds; "'Send thou with us the children of
 Israel.'" (Pharaoh) said: "Did we not cherish thee as a child
 among us, and didst thou not stay in our midst many years of thy
 life? "And thou didst a deed of thine which (thou knowest) thou
 didst, and thou art an ungrateful (wretch)!" Moses said: "I did it
 then, when I was in error." So I fled from you (all) when I feared
 you; but my lord has (since) invested me with judgment (and
 wisdom) and appointed me as one of the messengers. "And this is
 the favour with which thou dost reproach me,- that thou hast
 enslaved the children of Israel!" Pharaoh said: "And what is the
 'lord and cherisher of the worlds'?" (Moses) said: "The lord and
 cherisher of the heavens and the earth, and all between,- if ye
 want to be quite sure." (Pharaoh) said to those around: "Did ye
 not listen (to what he says)?" (Moses) said: "Your lord and the
 lord of your fathers from the beginning!" (Pharaoh) said: "Truly
 your messenger who has been sent to you is a veritable
 madman!" (Moses) said: "Lord of the east and the west, and all
 between! If ye only had sense!" (Pharaoh) said: "If thou dost put
 forward any god other than me, I will certainly put thee in
 prison!" (Moses) said: "Even if I showed you something clear
 (and) convincing?" (Pharaoh) said: "Show it then, if thou tellest
 the truth!" So (Moses) threw his rod, and behold, it was a serpent,

~~~~~

plain (for all to see)! And he drew out his hand, and behold, it was white to all beholders!

انہیں اس وقت کا قصہ سناؤ جب کہ تمہارے رب نے موسیٰ کو پکارا "ظالم قوم کے پاس جا۔ فرعون کی قوم کے پاس۔ کیا وہ نہیں ڈرتے؟" اُس نے عرض کیا ، "اے میرے رب، مجھے خوف ہے کہ وہ مجھ کو جھٹلا دیں گے۔ میرا سینہ گھٹتا ہے اور میری زبان نہیں چلتی۔ آپ ہارونؑ کی طرف رسالت بھیجیں۔ اور مجھ پر اُن کے یہاں ایک جرم کا الزام بھی ہے، اس لیے میں ڈرتا ہوں کہ وہ مجھے قتل کر دیں گے۔" فرمایا "ہر گز نہیں، تم دونوں جاؤ ہماری نشانیاں لے کر، ہم تمہارے ساتھ سب کچھ سنتے رہیں گے۔ فرعون کے پاس جاؤ، اور اس سے کہو، ہم کو رب العالمین نے اس لیے بھیجا ہے کہ تو بنی اسرائیل کو ہمارے ساتھ جانے دے۔" فرعون نے کہا "کیا ہم نے تجھ کو اپنے یہاں بچہ سا نہیں پالا تھا؟ تو نے اپنی عمر کے کئی سال ہمارے یہاں گزارے، اور اس کے بعد کر گیا جو کچھ کہ کر گیا، تو بڑا احسان فراموش آدمی ہے۔" موسیٰ نے جواب دیا "اُس وقت وہ کام میں نے نادانستگی میں کر دیا تھا۔ پھر میں تمہارے خوف سے بھاگ گیا۔ اس کے بعد میرے رب نے مجھ کو حکم عطا کیا اور مجھے رسولوں میں شامل کر لیا۔ رہا تیرا

احسان جو تو نے مجھ پر جتایا ہے تو اس کی حقیقت یہ ہے کہ تو نے بنی اسرائیل کو غلام بنالیا تھا۔ "فرعون نے کہا" اور یہ رب العالمین کیا ہوتا ہے؟ "موسیٰ نے جواب دیا" آسمانوں اور زمین کا رب، اور اُن سب چیزوں کا رب جو آسمان و زمین کے درمیان ہیں، اگر تم یقین لانے والے ہو۔" فرعون نے اپنے گرد و پیش کے لوگوں سے کہا "سُنئے ہو؟" موسیٰ نے کہا "تمہارا رب بھی اور تمہارے ان آباء و اجداد کا رب بھی جو گزر چکے ہیں۔" فرعون نے (حاضرین سے) کہا "تمہارے یہ رسول صاحب جو تمہاری طرف بھیجے گئے ہیں، بالکل ہی پاگل معلوم ہوتے ہیں۔ موسیٰ نے کہا "مشرق و مغرب اور جو کچھ ان کے درمیان ہے سب کا رب، اگر آپ لوگ کچھ عقل رکھتے ہیں۔" فرعون نے کہا "اگر تو نے میرے سوا کسی اور کو معبود مانا تو تجھے بھی اُن لوگوں میں شامل کر دوں گا جو قید خانوں میں پڑے سڑ رہے ہیں۔" موسیٰ نے کہا "اگرچہ میں لے آؤں تیرے سامنے ایک صریح چیز بھی؟" فرعون نے کہا "اچھا تو لے آ اگر تو سچا ہے۔" (اس کے زبان سے یہ بات نکلتے ہی) موسیٰ نے اپنا عصا پھینکا اور یکایک وہ ایک صریح اثر دکھاتا تھا۔ پھر اُس نے اپنا ہاتھ (بغل سے) کھینچا اور وہ سب دیکھنے والوں کے سامنے چمک رہا تھا۔

इन्हें उस वक़्त का किस्सा सुनाओ जबकि तुम्हारे रब ने मूसा को
 पुकारा, “ज़ालिम क्रौम के पास जा-फ़िरऔन के पास-क्या वे नहीं
 डरते?” उसने अर्ज़ किया, “ऐ मेरे रब, मुझे खौफ़ है कि वे मुझको
 झुटला देंगे | मेरा सीना घुटना है और मेरी ज़बान नहीं चलती |
 आप हारून की तरफ़ रिसालत भेजें | और मुझपर उनके हाँ एक
 जुर्म का इल्ज़ाम भी है, इसलिए मैं डरता हूँ कि वे मुझे क़त्ल कर
 देंगे |” फ़रमाया, “हरगिज़ नहीं, तुम दोनों जाओ हमारी निशानियाँ
 लेकर, हम तुम्हारे साथ सब कुछ सुनते रहेंगे | फ़िरऔन के पास
 जाओ और उससे कहो, हमको रब्बुल-आलमीन ने इसलिए भेजा है
 कि तू बनी-इसराईल को हमारे साथ जाने दे |” फ़िरऔन ने कहा,
 “क्या हमने तुझको अपने हाँ बच्चा-सा नहीं पाला था? तूने अपनी
 उम्र के कई साल हमारे यहाँ गुज़ारे, और उसके बाद कर गया जो
 कुछ कर गया, तू बड़ा एहसान-फ़रामोश आदमी है |” मूसा ने
 जवाब दिया, “उस वक़्त वह काम मैंने नादानिस्तगी में कर दिया
 था | फिर मैं तुम्हारे खौफ़ से भाग गया | इसके बाद मेरे रब ने
 मुझे हुक्म अता किया और मुझे रसूलों में शामिल फ़रमा लिया |
 रहा तेरा एहसान जो तूने मुझपर जताया है तो उसकी हकीकत
 यह है कि तूने बनी-इसराईल को गुलाम बना लिया था |”
 फ़िरऔन ने कहा, “और यह रब्बुल-आलमीन क्या होता है?” मूसा
 ने जवाब दिया, “आसमानों और ज़मीन का रब, और उन सब
 चीज़ों का रब जो आसमानों व ज़मीन के दरमियान हैं, अगर तुम

~~~~~

यक्रीन लानेवाले हो ।” फिरऔन ने अपने गिर्दो-पेश के लोगों से कहा, “सुनते हो?” मूसा ने कहा, “तुम्हारा रब भी और तुम्हारे उन आबा व अजदाद का रब भी, जो जुज़र चुके हैं ।” फिरऔन ने (हाज़रीन से) कहा, “तुम्हारे ये रसूल साहब जो तुम्हारी तरफ़ भेजे गए हैं, बिल्कुल ही पागल मालूम होते हैं ।” मूसा ने कहा, “मशरिक़ व मगरिब और जो कुछ इनके दरमियान है सबका रब, अगर आप लोग कुछ अक्ल रखते हैं ।” फिरऔन ने कहा, “अगर तूने मेरे सिवा किसी और को माबूद माना तो तुझे भी उन लोगों में शामिल कर दूँगा जो कैदखानों में पड़े सड़ रहे हैं ।” मूसा ने कहा, “अगरचे मैं ले आऊँ तेरे सामने एक सरीह चीज़ भी?” फिरऔन ने कहा, “अच्छा तो ले आ अगर तू सच्चा है ।” (उसकी ज़बान से यह बात निकलते ही) मूसा ने अपना असा फेंका और यकायक वह एक सरीह अज़दहा था । फिर उसने अपना हाथ (बगल से) खींचा और वह सब देखनेवालों के सामने चमक रहा था ।